Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

26. aprill 2012 *

Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega — Määrus (EÜ) nr 2201/2003 — Alaealine laps, kes elab alaliselt Iirimaal, kus teda on korduvalt paigutatud hooldeasutusse — Agressiivne käitumine, mis on lapsele endale ohtlik — Otsus paigutada laps kinnisesse asutusse Inglismaal — Määruse esemeline kohaldamisala — Artikkel 56 — Konsulteerimise ja nõusoleku kord — Lapse kinnisesse asutusse paigutamise otsuse tunnustamise või täidetavaks tunnistamise kohustus — Ajutised meetmed — Eelotsuse kiirmenetlus

Kohtuasjas C-92/12 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel High Court'i (Iirimaa) 16. veebruari 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. veebruaril 2012, menetluses

Health Service Executive

versus

S. C.,

A. C.,

menetluses osales:

Attorney General,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues, kohtunikud U. Lõhmus, A. Rosas (ettekandja), A. Ó Caoimh ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu 16. veebruari 2012. aasta taotlust, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. veebruaril 2012, lahendada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 104b alusel kiirmenetluses,

arvestades teise koja 29. veebruari 2012. aasta otsust see taotlus rahuldada,

arvestades kirjalikus menetluses ja 26. märtsi 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Health Service Executive, esindajad: *advocate* A. Cox, F. McEnroy, *SC*, ja S. McKechnie, *BL*,

— S. C., esindajad: G. Durcan, *SC*, B. Barrington, *BL*, ja *advocate* C. Ghent,

— A. C., esindajad: C. Stewart, *SC*, F. McGath, *BL*, *solicitor* N. McGrath ning *advocate* C. Dignam,

— Iirimaa, esindaja: E. Creedon, keda abistasid C. Corrigan, *SC*, C. Power, *BL*, ja K. Duggan,

— Saksamaa valitsus, esindaja: J. Kemper,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: H. Walker, keda abistas *barrister* M. Gray,

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wilderspin ja D. Calciu,

olles ära kuulanud kohtujuristi,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243; edaspidi „määrus"), eelkõige selle artikleid 1, 28 ja 56.

2 Taotlus on esitatud Health Service Executive'i (tervishoiuamet, edaspidi „HSE") kohtuvaidluses ühe lapse ja tema emaga seoses selle lapse paigutamisega kinnisesse hooldeasutusse Inglismaal.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Määruse põhjendused 2, 5, 16 ja 21 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Tamperes kokku tulnud Euroopa Ülemkogu kinnitas, et kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõte on tõelise õigusruumi loomise nurgakivi, ja tõi prioriteedina esile suhtlusõigust.

[…]

(5) Kõigi laste võrdsuse tagamiseks hõlmab käesolev määrus kõiki vanemlikku vastutust reguleerivaid otsuseid, sealhulgas meetmeid lapse kaitseks, sõltumatult nende seostest abieluõigusliku menetlusega.

[…]

(16) Käesolev määrus ei tohiks takistada liikmesriigi kohtuid kiireloomulistel juhtudel võtmast ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid kõnealuses riigis paikneva vara või isikute suhtes.

[…]

(21) Liikmesriigis tehtud kohtuotsuste tunnustamine ja täitmisele pööramine peaks põhinema vastastikuse usalduse põhimõttel ja mittetunnustamise põhjusi peaks olema võimalikult vähe.”

4 Määruse kohaldamisala on piiritletud määruse artiklis 1. Selle artikli lõike 1 punktis b on sätestatud, et määrust kohaldatakse vanemliku vastutuse tekkimist, teostamist, piiramist või äravõtmist käsitlevate tsiviilasjade suhtes igat liiki kohtutes. Artikli 1 lõikes 2 on loetletud lõike 1 punktiga b hõlmatud küsimused, mille hulka kuulub punktis d nimetatud „lapse paigutamine kasuperekonda või hooldeasutusse”. Vastavalt artikli 1 lõike 3 punktile g ei kohaldata määrust laste poolt toime pandud kriminaalkuritegude tulemusel võetud meetmete suhtes.

5 Määruse artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. mõiste „kohus” hõlmab kõiki liikmesriikide asutusi, mis on pädevad vastavalt artiklile 1 käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvates küsimustes;

[…]

4. mõiste „kohtuotsus” tähendab […] vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust, mille teeb liikmesriigi kohus, olenemata sellest, kuidas kohtuotsust võidakse nimetada, sealhulgas dekreediks, korralduseks või otsuseks;

[…]

7. mõiste „vanemlik vastutus” tähendab kõiki lapse isiku või varaga seotud õigusi ja kohustusi, mis antakse füüsilisele või juriidilisele isikule kohtuotsusega, seaduse alusel või õigusliku toimega kokkuleppe põhjal. See mõiste hõlmab eestkosteõigust ja suhtlusõigust;

[…]

9. mõiste „eestkosteõigus” hõlmab lapse isiku eest hoolitsemisega seotud õigusi ja kohustusi, eeskätt õigust määrata lapse elukoht; [mõiste „eestkosteõigus” asemel on käesolevas kohtuotsuses edaspidi kasutatud täpsemat vastet „hooldusõigus”]

[…]”.

6 Määruse artikli 8 lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigi kohtutel on vanemliku vastutuse asjus pädevus lapse suhtes, kelle alaline elukoht on hagi esitamise ajal selles liikmesriigis.”

7 Määruse artikkel 15 lubab erandina ja teatud tingimustel liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvuses on asja sisuline arutamine, saata asja teise liikmesriigi kohtule, millega lapsel on eriline side, kui ta leiab, et selles teise liikmesriigi kohtus oleks asja arutamiseks paremad võimalused ja kui see on lapse parimates huvides.

8 Edasilükkamatutel juhtudel lubab määruse artikkel 20 liikmesriigi kohtutel võtta selles riigis viibivate isikute suhtes selliseid ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmed, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusaktidega, isegi kui määruse alusel on asja sisulisel arutamisel pädev mõne teise liikmesriigi kohus.

9 Määruse III peatüki 1. jaos paiknev artikkel 21 „Kohtuotsuse tunnustamine” sätestab:

„1. Ühes liikmesriigis tehtud kohtuotsust tunnustatakse teistes liikmesriikides ühegi erimenetluse järgimist nõudmata.

[…]

3. Ilma et see piiraks käesoleva peatüki 4. jao kohaldamist, võib iga huvitatud osapool käesoleva peatüki 2. jaos sätestatud korras taotleda otsust, et kohtuotsust tunnustataks või ei tunnustataks.

Sellise kohtu kohalik pädevus, mis on kantud nimekirja, mille iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 68, määratakse selle liikmesriigi siseriikliku õigusega, kus algatatakse tunnustamise või mittetunnustamise menetlus.

4. Kui kohtuotsuse tunnustamise küsimus tõstatatakse liikmesriigi kohtus arutatava asja käigus, võib kõnealune kohus selle küsimuse otsustada.”

10 Määruse artiklis 23 „Vanemlikku vastutust käsitlevate kohtuotsuste mittetunnustamise põhjused” on loetletud asjaolud, mille esinemisel vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust ei tunnustata, sealhulgas punktis g nimetatud asjaolu, et „ei järgita artiklis 56 sätestatud menetlust”.

11 Määruse III peatüki 2. jaos paiknev artikkel „Täitmisele pööratavad kohtuotsused” sätestab:

„1. Lapse suhtes vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust, mis on tehtud liikmesriigis ja on selles liikmesriigis täitmisele pööratav ning kätte antud, täidetakse teises liikmesriigis siis, kui see on huvitatud poole taotlusel kuulutatud seal täitmisele pööratavaks.

2. Ühendkuningriigis täidetakse sellist kohtuotsust Inglismaal ja Walesis, Šotimaal või Põhja-Iirimaal ainult siis, kui see on huvitatud poole taotlusel registreeritud täitmiseks Ühendkuningriigi vastavas osas.”

12 Määruse artikkel 31 sätestab:

„1. Kohus, kellele esitatakse [täitmisotsuse] taotlus, teeb oma määruse viivitamata. Isikul, kelle suhtes täitmist taotletakse, ega lapsel ei ole menetluste selles etapis õigust teha taotluse kohta mingeid esildisi.

2. Taotluse võib tagasi lükata vaid mõnel artiklites 22, 23 ja 24 nimetatud põhjustest.

3. Mitte mingil juhul ei või kontrollida kohtuotsuse sisu.”

13 Määruse artikkel 33 näeb eelkõige ette kummagi poole õiguse kaevata täitmisotsuse taotluse kohta tehtud määrus edasi. Lõikes 5 on märgitud, et „apellatsioonkaebus täitmisotsuse peale tuleb esitada ühe kuu jooksul alates selle teatavaks tegemisest. Kui selle poole alaline elukoht, kelle suhtes täitmist taotletakse, on muus liikmesriigis kui see, kus on tehtud kohtuotsuse täitmise otsus, on kaebuse esitamise tähtaeg kaks kuud alates kuupäevast, mil määrus edastati isikule või toimetati tema elukohta.”

14 Määruse artiklis 34 „Apellatsioonikohtud ja vaidlustamisvahendid” on sätestatud, et kaebuse kohta tehtud otsust võib vaidlustada ainult menetlusega, mis on kantud nimekirja, mille iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt määruse artiklile 68.

15 Määruse III peatüki 4. jaos paiknevad artiklid 41 ja 42 näevad ette, et ühes liikmesriigis tehtud täitmisele pööratava kohtuotsusega antud suhtlusõigust ja sellise otsusega nõutavat lapse tagasitoomist tunnustatakse ja täidetakse teises liikmesriigis ilma täitmisotsuse vajaduseta ning ilma võimaluseta selle tunnustamist vastustada, kui kohtuotsusele on lisatud päritoluliikmesriigi kohtuniku väljastatud tõend.

16 Määruse IV peatükk „Keskasutuste vaheline koostöö vanemliku vastutuse küsimustes” sisaldab artikleid 53–58. Artikli 53 kohaselt määrab iga liikmesriik ühe või mitu keskasutust, mis aitavad kaasa määruse kohaldamisele, ja täpsustab iga asutuse geograafilise või funktsionaalse pädevuse.

17 Määruse artikli 55 „Koostöö vanemlikku vastutust käsitlevate asjades” punkt d sätestab:

„Keskasutused teevad teise liikmesriigi keskasutuse või vanemliku vastutuse kandja taotluse põhjal konkreetsetel juhtudel koostööd käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks. Sel eesmärgil võtavad nad otseselt või ametivõimude või muude organite kaudu tegutsedes kõik sobivad meetmed, järgides kõnealuse liikmesriigi õigust isikuandmete kaitse küsimustes, et:

[…]

d) anda teavet ja abi, mida kohtud vajavad artikli 56 kohaldamiseks”.

18 Määruse artikkel 56 „Lapse paigutamine hooldeasutusse või kasuperekonda teises liikmesriigis” sätestab:

„1. Kui kohus, kellel on pädevus vastavalt artiklitele 8–15, arutab lapse paigutamist hooldeasutusse või kasuperekonda ja kui selline paigutamine peab toimuma teises liikmesriigis, konsulteerib ta esmalt keskasutuse või muu viimases riigis pädeva asutusega, kui selles liikmesriigis on siseriiklikel lapse hooldeasutusse või kasuperekonda paigutamise juhtudel nõutav ametivõimude sekkumine.

2. Lõikes 1 nimetatud hooldeasutusse või kasuperekonda paigutamist käsitleva kohtuotsuse võib teha taotlevas riigis ainult juhul, kui taotluse saanud riigi pädev asutus on paigutamisega nõustunud.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud konsulteerimise või nõusoleku korda reguleerib taotluse saanud liikmesriigi siseriiklik õigus.

4. Kui artiklite 8–15 kohaselt pädev asutus otsustab paigutada lapse kasuperekonda ja kui selline paigutamine peab toimuma teises liikmesriigis ning kui viimati nimetatud liikmesriigis ei nõuta siseriiklikel lapse kasuperekonda paigutamise juhtudel ametivõimude sekkumist, teatab ta sellest viimati nimetatud riigi keskasutusele või muule pädevale asutusele.”

Õiguslik raamistik Iirimaal

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu vastusest Euroopa Kohtu kodukorra artikli 104 lõike 5 alusel saadetud selgituste nõudele ja A. C. esitatud märkustest nähtub, et Iirimaal ei ole õigusaktides ette nähtud pädevust lubada või reguleerida alaealise paigutamist ravi- või kasvatuseesmärgil kinnisesse asutusse kas Iirimaal või väljaspool seda. Sellele vaatamata tunnistas High Court ennast pädevaks otsustama kinnisesse asutusse paigutamise taotluste üle.

20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnastatud kohtupraktika põhimõtted on kavas asendada õigusaktidest tuleneva regulatsiooniga. Selline regulatsioon sätestati laste hoolekande seaduse 2011. aasta muutmise seaduses (Child Care (Amendment) Act 2011), kuid see ei ole veel jõustunud.

21 Eelotsusetaotlusest nähtub, et Iiri õiguse kohaselt võib High Courtile esitada taotluse lapse paigutamiseks kinnisesse asutusse lapse kaitsmise eesmärgil. High Court võib oma ülesannetest tuleneva ja talle põhiseadusega antud lapse õiguste kaitsmise ja tagamise pädevuse raames erandkorras otsustada lapse lühiajalise kinnisesse asutusse paigutamise lapse kaitsmise eesmärgil ja lapse huvides, tingimusel et sellist paigutamist õigustab ravivajadus. Sel eesmärgil võib ta anda loa lapse paigutamiseks kinnisesse asutusse välismaal. Niisugused otsused tehakse üksnes ajutiste meetmetena ja nende suhtes kehtib regulaarne ja põhjalik kohtu kontroll, tavaliselt kord kuus.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

Põhikohtuasja aluseks olevad faktilised asjaolud

22 S. C. on alaealine Iiri kodanik, kelle alaline elukoht on Iirimaal. Tema ema A. C. elab Londonis (Ühendkuningriik). Tema isa elukohta ei ole eelotsusetaotluses märgitud.

23 Laps anti hooldaja nõusolekul 2000. aastal HSE (Iirimaal riigi hoolduses olevate laste eest vastutav ametiasutus) hoole alla. District Court andis 20. juulil 2000 HSE-le hooldeasutusse paigutamise korralduse, millega läks S. C. hooldusõigus HSE-le kuni S. C. 18-aastaseks saamiseni vastavalt 1991. aasta laste hoolekande seaduse (Child Care Act, 1991) artiklile 18.

24 S. C-d on juba varasest noorusest korduvalt paigutatud kasuperekondadesse ning lahtistesse ja kinnistesse asutustesse Iirimaal.

25 S. C. on eriti ohustatud ja vajab erilist kaitset. Ta on korduvalt põgenenud hooldeasutustest ja tema käitumislaadi iseloomustab enda korduv ohtu seadmine, vägivaldsus ja teiste ründamine ning enese vigastamine.

26 Viimane paigutamine kinnisesse asutusse Iirimaal ebaõnnestus. Laps eraldus teistest, ei osalenud raviprogrammis ning tema seisund halvenes kiiresti. Ta põgenes ja tegi korduvaid enesetapukatseid.

27 Kogu meditsiinipersonal on nõus, et lapsel tuleks tema enda kaitseks veel kinnises asutuses viibida, et teda oleks võimalik kliiniliselt uurida ja anda asjakohast ravi. Kuid nad leidsid, et Iirimaal ei ole ühtegi hooldeasutust, mis vastaks S. C. erivajadustele.

28 Niisuguste eriliste asjaolude tõttu asus HSE seisukohale, et lapse vajadused seoses ravi, kaitse ja heaoluga nõuavad tema kiiret paigutamist Inglismaal asuvasse kinnisesse raviasutusse. Asutuse valikut näib olevat mõjutanud asjaolu, et S. C. on korduvalt väljendanud soovi olla oma emale lähedal ning puudub alternatiivne mujale paigutamise võimalus, millega saaks S. C. erivajadusi paremini rahuldada.

29 HSE palus olukorra kiireloomulisuse tõttu, et High Court teeks esialgse õiguskaitse korras otsuse S. C. paigutamiseks väljavalitud kinnisesse asutusse Inglismaal.

Taotluse saanud riigi pädevalt asutuselt hooldeasutusse paigutamiseks nõusoleku saamise menetlus määruse artikli 56 lõike 2 mõttes

30 HSE teatas 29. septembril 2011 Iirimaa keskasutusele High Courtis pooleli olevast menetlusest lapse paigutamiseks teise liikmesriigi hooldeasutusse vastavalt määruse artiklile 56. HSE märkis, et Inglismaa ja Walesi keskasutuselt tuleb taotleda määruse artiklis 56 ette nähtud nõusolek S. C. paigutamiseks hooldeasutusse. Iirimaa keskasutus vastas HSE-le, et taotlus selle artikli alusel nõusoleku saamiseks on esitatud Inglismaa ja Walesi keskasutusele.

31 International Child Abduction and Contact Unit (ICACU), kes tegutseb Inglismaa ja Walesi keskasutuseks oleva Lord Chancellori nimel, ja Official Solicitor (Inglismaa ja Walesi keskasutuse vastutav ametnik) saatsid Iirimaa keskasutusele kirja, mille päises olid nimetatud nii kinnine hooldeasutus kui ka selle asukohajärgne linnavolikogu ning mille nad esitasid kui linnavolikogu kirja. Kirjas oli märgitud, et kinnine asutus on nõustunud S. C. sinna paigutamisega.

32 ICACU ja Official Solicitor edastasid 10. novembril 2011 Iirimaa keskasutusele kinnise hooldeasutuse kirja, milles viimane kinnitas, et tal on võimalik määruse artiklis 56 ette nähtud viisil S. C. hooldeasutusse paigutada. Nad teatasid, et sulgevad toimiku, kuna hooldeasutusse paigutamine on kinnitatud.

High Courti otsus hooldeasutusse paigutamise kohta

33 Vanemlikku vastutust puudutava pädevuse raames otsustas High Court 2. detsembril 2011, et S. C. heaolu huvides on ta vaja viivitamata üle viia kinnisesse ravi- ja kasvatusasutusse Inglismaal. Seetõttu tegi ta otsuse paigutada S. C. lühiajaliselt ja ajutiselt niisugusesse Inglismaal asuvasse eriasutusse ning nägi ette tema paigutamistingimuste ja heaolu regulaarse kontrolli. Iiri õiguses kasutatakse niisuguse hooldeasutusse paigutamise kohta, millega kaasneb sunniviisiline kinnipidamine, mõistet „secure care" (edaspidi „hooldus kinnises asutuses").

34 Esialgse õiguskaitse rakendamise otsuses märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus muu hulgas, et määruse artikli 56 lõikes 2 ette nähtud nõusoleku on andnud Inglismaa ja Walesi keskasutus ning see ei ole määrusega vastuolus ega õigusvastane. Asja kiireloomulisust arvesse võttes toonitas ta, et käsitletud ei ole küsimust, kas algatada Inglismaal ja Walesis menetlus määruse alusel hooldeasutusse paigutamise otsuse tunnustamiseks ja täidetavaks tunnistamiseks.

35 HSE viis esialgse õiguskaitse rakendamise otsuse alusel S. C. üle Inglismaale, kus ta kinnises asutuses toimuva hoolduse raames seniajani elab. Üleviimise ajal ei olnud HSE taotlenud hooldeasutusse paigutamise otsuse täidetavaks tunnistamist Inglismaal.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli olev menetlus

36 Eelotsusetaotluse esitanud kohus sedastas, et kõik menetlusosalised peale lapse enda on nõus sellega, et kinnisesse asutusse paigutamine vastab lapse erivajadustele. Menetlusosaliste märkusi ja esitatud tõendeid arvesse võttes oli eelotsusetaotluse esitanud kohtul siiski kahtlusi mitmes küsimuses.

37 Esiteks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et küsimus, kas 2. detsembri 2011. aasta otsus kuulub määruse kohaldamisalasse, tuleb lahendada, kuna see on seotud vabadust piirava meetmega.

38 Teiseks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et talle esitatud tõenditest ei selgu, milline konkreetne asutus on Inglise õiguses sõnaselgelt määratud „pädevaks asutuseks" määruse artikli 56 tähenduses.

39 Eelotsusetaotluse esitanud kohtule tehtud avalduses kinnitas Inglismaa ja Walesi keskasutus, et ta ei ole „pädev asutus" määruse artikli 56 mõttes ning et selle artikli kohaselt ei ole konkreetset asutust määratud, kuna seda funktsiooni võib täita mitu asutust.

40 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täheldab, et selles artiklis ette nähtud nõusoleku näib olevat andnud asutus, kuhu laps tuleks paigutada. Olukorras, kus liikmesriigi kohus võib määrata lapse paigutamise teise liikmesriigi territooriumil asuvasse hooldeasutusse ja see asutus ise on „pädev asutus", võib tekkida huvide konflikt, kuna see asutus võib saada lapse sinna paigutamisest kasu. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et eksperdi arvates, kellega ta konsulteeris, peab määruse artiklis 56 ette nähtud nõusoleku andma avalik-õiguslik isik.

41 Kolmandaks on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlusi seoses S. C. hooldeasutusse paigutamise otsuse tunnustamise ja täidetavaks tunnistamisega.

42 Ta märgib, et juhul, kui lapse hooldeasutusse paigutamise otsuse tunnustamise ja täidetavaks tunnistamise menetlus tuleb algatada ja lõpetada enne seda, kui liikmesriik paigutab lapse teise liikmesriiki, võib see praktikas viia selleni, et kiireloomulistel juhtudel kaotab määrus oma mõju. Teisalt, kui laps paigutatakse taotluse saanud riigi hooldeasutusse enne sellise menetluse lõppemist ning kui hooldeasutusse paigutamise otsusel ei saa enne seda olla õiguslikke tagajärgi, võib see samuti kahjustada lapse huve, eelkõige seoses tema kaitsega.

43 Talle esitatud tõendeid arvesse võttes kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus selles, kas Ühendkuningriigi asjassepuutuvad asutused võivad õiguspäraselt võtta meetmeid 2. detsembri 2011. aasta otsuse alusel, liiatigi veel enne selle täidetavaks tunnistamist. Kui selliseid meetmeid võib võtta vaid määruse artikli 20 alusel Inglismaa kohtute võetavate ajutiste ja kaitsemeetmete näol, tähendab see, et olulisi S. C. kaitset puututavaid otsuseid võib pika aja jooksul ning tema hooldeasutusse paigutamise ja seal kinnipidamise seisukohalt kriitilisel ajal teha kohus, kelle alluvusse tema alaline elukoht ei kuulu. Niisugune olukord on vastuolus ühega määruse peamistest eesmärkidest.

44 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib kindlaks teha, kuidas tuleks käituda juhul, kui selgub, et kinnipidamine ei ole määrusega kooskõlas, ning kas sellisel juhul võib S. C. lihtsalt lahkuda asutusest, kus teda praegu kinni peetakse, kuigi kõik menetlusosalised peale lapse enda on üksmeelel selles, et seal ajutiselt viibida on lapse enda huvides.

45 Neljandaks, esitatud tõenditest nähtub, et lapse kinnises asutuses hoolduse otsuse igakordsel pikendamisel võidakse nõuda uut nõusolekut määruse artikli 56 alusel ning uut taotlust hooldeasutusse paigutamise otsuse tunnustamiseks ja täidetavaks tunnistamiseks.

46 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul oleks sellel, kui hooldeasutusse paigutamise otsuse pikendamisel kohaldatakse niisuguseid nõudeid, tõsised tagajärjed eelotsusetaotluse esitanud kohtu tehtud otsuste tegelikule ja tõhusale täitmisele või võimalusele jätkata niisuguste laste nagu S. C. hooldeasutusse paigutamist. Igakordsel pikendamisel uue nõusoleku ning uue tunnustamise ja täidetavaks tunnistamise taotlemise nõudmine nurjaks hooldeasutusse paigutamise süsteemi eesmärgi.

47 Selleks et hinnata, kuidas lapse huve põhikohtuasjas kõige paremini kaitsta, ja otsustada, kas teda peaks Inglismaal asuvas kinnises hooldeasutuses edasi hoidma, otsustas High Court menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas kohtuotsus, mis näeb ette lapse kinnipidamise teatud ajavahemikul teises liikmesriigis asuvas asutuses, mis pakub ravialast ja kasvatuslikku hooldust, kuulub [määruse] esemelisse kohaldamisalasse?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis millised kohustused, kui üldse, tekivad [määruse] artikli 56 alusel seoses konsulteerimise ja nõusoleku mehhanismiga, et tagada kirjeldatud viisil kinnisesse asutusse paigutatud lapse tõhus kaitse?

3. Kui liikmesriigi kohus kavatseb paigutada lapse teatud ajaks teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse ja on saanud sellelt liikmesriigilt [määruse] artikli 56 kohase nõusoleku, siis kas lapse teatud ajaks teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse paigutamise kohta tehtud kohtuotsuse tunnustamine ja/või täidetavaks tunnistamine on lapse hooldeasutusse paigutamise eeltingimus?

4. Kas kohtuotsusel, millega laps paigutatakse teatud ajaks teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse, mille kohta on see teine liikmesriik [määruse] artikli 56 kohaselt nõusoleku andnud, on õiguslikud tagajärjed selles teises liikmesriigis enne otsuse tunnustamist ja/või täidetavaks tunnistamist selleks ette nähtud menetluse lõppedes?

5. Kui sellise kohtuotsuse kehtivust, millega laps paigutatakse [määruse] artikli 56 kohaselt teatud ajaks teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse, pikendatakse teatud ajaks, siis kas artikli 56 kohane teise liikmesriigi nõusolek tuleb saada igakordsel kehtivuse pikendamisel?

6. Kui sellise kohtuotsuse kehtivust, millega laps paigutatakse [määruse] artikli 56 kohaselt teatud ajaks teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse, pikendatakse teatud ajaks, siis kas see kohtuotsus peab olema igakordsel kehtivuse pikendamisel teises liikmesriigis tunnustatud ja/või täidetavaks tunnistatud?”

Kiirmenetlus

48 High Court taotles eelotsusetaotluse lahendamist kodukorra artiklis 104b ette nähtud kiirmenetluses.

49 Kiirmenetluse taotlemist põhjendas eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks asjaoluga, et käesolev asi puudutab last, kes on oma tahte vastaselt paigutatud tema kaitseks kinnisesse hooldeasutusse. Teiseks märgib ta, et tegemist on sellise lapse hooldust puudutava menetlusega, kes elab alaliselt Iirimaal ja kelle see kohus on paigutanud teise liikmesriigi territooriumil asuvasse kinnisesse asutusse, ning selles menetluses sõltub eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevus sellest, kas määrus on kinnisesse asutusse paigutamise menetlusele kohaldatav, ja järelikult vastustest esitatud küsimustele. Selgituste nõudele vastates toonitas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et lapse seisund nõuab kiireloomuliste meetmete võtmist. Laps saab varsti täisealiseks ning sellest hetkest ei kuulu ta enam eelotsusetaotluse esitanud kohtu lastekaitsealasesse pädevusse, tema seisundi tõttu on vaja ta lühiajaliselt paigutada kinnisesse asutusse ning seada sisse selline programm, mis näeb ette järk-järgult vähenevate piirangutega vabaduse, et lapse saaks paigutada tema perekonna juurde Inglismaal.

50 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu teine koda 29. veebruaril 2012 ettekandja-kohtuniku ettepaneku põhjal ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Sissejuhatavad märkused

51 Samal ajal eelotsusetaotlusega andis eelotsusetaotluse esitanud kohus HSE-le korralduse taotleda määruse artikli 20 kohast abi High Court of Justice (England & Wales), Family Divisionilt (Ühendkuningriik), et tagada lapse vastuvõtmine kinnisesse asutusse Inglismaal ja tema tegelik hoidmine seal, kuni Euroopa Kohus teeb käesolevas asjas otsuse.

52 HSE esitas 24. veebruaril 2012 High Court of Justice (England & Wales), Family Divisionile taotluse ajutiste ja kaitsemeetmete võtmiseks määruse artikli 20 alusel seoses S. C. paigutamisega Inglismaale. Nimetatud kohus rahuldas taotluse samal päeval. Kuni High Court of Justice ei tee teistsugust otsust, otsustati ajutiselt, et S. C. peab vajaliku abi ja ravi saamiseks elama Inglismaal asuvas kinnises asutuses ning selle asutuse juhil ja töötajatel on õigus võtta vajalikke meetmeid ning kasutada vajadusel mõistlikkuse piires jõudu, et pidada S. C-d selles asutuses kinni või tuua ta sinna tagasi.

53 Veel taotles HSE, et eelotsustaotluse esitanud kohtu 2. detsembri 2011. aasta otsus paigutada S. C. Inglismaal asuvasse kinnisesse asutusse tunnistataks Ühendkuningriigis täidetavaks S. C. suhtes, keda esindavad tema eestkostja A. C. ja kohalik omavalitsus, kellele kuulub Inglismaal asuv kinnine asutus. Taotlus selle otsuse registreerimiseks esitati 24. veebruaril 2012.

54 High Court of Justice (England & Wales), Family Division kinnitas 8. märtsi 2012. aasta otsuses, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu 2. detsembri 2011. aasta otsus on registreeritud ning täidetav Inglismaal ja Walesis vastavalt määruse artikli 28 lõikele 2. Registreerimisteade saadeti HSE-le põhikohtuasja pooltele kättetoimetamiseks.

55 Euroopa Kohtu poolsele selgituste nõudele vastates märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ta on 2. detsembri 2011. aasta hooldeasutusse paigutamise otsust korduvalt pikendanud: 2011. aasta 6., 9., 16. ja 21. detsembril ning 2012. aasta 11., 23. ja 27. jaanuaril, 3., 7., 9., 16. ja 24. veebruaril ning 9. märtsil.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

56 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liikmesriigi kohtuotsus, mis näeb ette lapse paigutamise teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse ravi- ja kasvatusasutusse, millega kaasneb kindlaksmääratud aja jooksul lapselt tema enda kaitseks vabaduse võtmine, kuulub määruse esemelisse kohaldamisalasse.

57 Määruse põhjendusest 5 nähtuvalt hõlmab määrus kõigi laste võrdsuse tagamiseks kõiki vanemlikku vastutust reguleerivaid otsuseid, sealhulgas meetmeid lapse kaitseks (27. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-435/06: C, EKL 2007, lk I-10141, punktid 47 ja 48).

58 Määruse artikli 1 lõike 1 punkt b sätestab, et määrust kohaldatakse „vanemliku vastutuse tekkimist, teostamist, piiramist või äravõtmist" käsitlevate tsiviilasjade suhtes.

59 Määruse artikli 2 punkt 7 määratleb „vanemlikku vastutust" kui „kõiki lapse isiku või varaga seotud õigusi ja kohustusi, mis antakse füüsilisele või juriidilisele isikule kohtuotsusega, seaduse alusel või õigusliku toimega kokkuleppe põhjal". See mõiste, mida määratletakse laialt (eespool viidatud kohtuotsus C, punkt 49), hõlmab hooldusõigust ja suhtlusõigust, ning määruse artikli 2 punkti 9 kohaselt hõlmab hooldusõigus lapse isiku eest hoolitsemisega seotud õigusi ja kohustusi, eeskätt õigust määrata lapse elukoht. Määruse artikli 2 punkti 8 kohaselt on vanemliku vastutuse kandja „iga isik, kellel on lapse suhtes vanemlik vastutus". Järelikult ei ole tähtsust sellel, kui hooldusõigus on antud üle haldusasutusele nagu põhikohtuasjas.

60 Mõistet „tsiviilasjad" määruse artikli 1 lõike 1 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see võib hõlmata ka selliseid meetmeid, mis liikmesriigi siseriikliku õiguse alusel kuuluvad avaliku õiguse valdkonda (eespool viidatud kohtuotsus C, punkt 51). Seetõttu on Euroopa Kohus otsustanud, et mõiste „tsiviilasjad" hõlmab liikmesriigi otsust, millega laps perekonnast eraldatakse ja paigutatakse teise liikmesriigi territooriumil elavasse kasuperekonda, kui see otsus on tehtud lastekaitset käsitlevate avaliku õiguse normide alusel (2. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-523/07: A, EKL 2009, lk I-2805, punkt 29).

61 Artikli 1 lõike 2 punktis d on sätestatud, et tsiviilasi võib käsitleda „lapse paigutamist kasuperekonda või hooldeasutusse".

62 Määruse artiklis 56 ongi sõnaselgelt käsitletud lapse paigutamist hooldeasutusse teises liikmesriigis.

63 Määruse artikli 1 lõike 2 punkt d ja artikkel 56 ei viita tõepoolest sõnaselgelt liikmesriigi kohtuotsustele, mis näevad ette lapse paigutamise teise liikmesriigi hooldeasutusse, kui sellise paigutamisega kaasneb ravi- ja kasvatuseesmärgil teatud ajaks vabaduse võtmine. See asjaolu ei välista siiski niisuguste otsuste kuulumist määruse kohaldamisalasse. Nimelt nähtub eespool viidatud kohtuotsuse C punktist 30, et määruse artikli 1 lõikes 2 esitatud loetelu ei ole ammendav, vaid näitlik, nagu nähtub sõna „eelkõige" kasutamisest.

64 Nagu kõik pooled ja Euroopa Kohtule märkusi esitanud valitsused väitsid, tuleb mõistet „hooldeasutusse paigutamine" tõlgendada nii, et see hõlmab kinnisesse asutusse paigutamist. Iga muu tõlgendus jätaks määruse kaitse alt välja eriti ohustatud lapsed, kes niisugust paigutamist vajavad, ning oleks vastuolus määruse põhjenduses 5 toodud eesmärgiga tagada kõigi laste võrdsus.

65 Määruse kohaldamisalast välja jäetud juhtumid on loetletud määruse artikli 1 lõikes 3. Selle lõike punkti g kohaselt on määruse kohaldamisalast välja jäetud „laste poolt toime pandud kriminaalkuritegude tulemusel võetud meetmed" ning järelikult ka lapse kinnipidamise meetmed, mis

on karistuseks toimepandud kuriteo eest. Sellest tuleneb, et hooldeasutusse paigutamine koos vabadust piiravate meetmetega kuulub määruse kohaldamisalasse, kui see on määratud lapse kaitsmiseks ja mitte tema karistamiseks.

66 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et liikmesriigi kohtuotsus, mis näeb ette lapse paigutamise teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse ravi- ja kasvatusasutusse, millega kaasneb kindlaksmääratud aja jooksul lapselt tema enda kaitseks vabaduse võtmine, kuulub määruse esemelisse kohaldamisalasse.

Teine küsimus

67 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, millise ulatusega kohustused tulenevad määruse artiklist 56 seoses konsulteerimise ja nõusoleku mehhanismiga lapse paigutamisel hooldeasutusse, kui sellega kaasneb vabaduse võtmine nagu põhikohtuasjas.

68 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et üldjuhul ei ole liikmesriigi kohtu ülesanne hinnata, millisel alusel on teises liikmesriigis antud nõusolek hooldeasutusse paigutamiseks. Kuna käesolevas asjas on tegemist sellise lapse huvide kaitsega, kes on paigutatud kinnisesse asutusse, mis asub muus liikmesriigis kui hooldeasutusse paigutamise määranud kohus, ning kes on eriti ohustatud seisundis, tõstatab eelotsusetaotluse esitanud kohus küsimuse, kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta") artiklit 24 silmas pidades tuleb määruse artiklit 56 tõlgendada nii, et see paneb kõigile liikmesriigi kohtutele, kes kavatsevad paigutada lapse teise liikmesriigi hooldeasutusse, kohustuse kindlaks teha, kas ta on saanud selle liikmesriigi pädevalt asutuselt kehtiva nõusoleku.

69 Sellega seoses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas nõusolekut andma pädev asutus peab olema selle asutuse asukohajärgse liikmesriigi meetmega sõnaselgelt määratud asutus, kes suudab tagada, et sõltumatult on hinnatud seda, kas lapse hooldeasutusse paigutamine võimaldab lapsele vajalikku hoolt ja kaitset ning on lapse huvides. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab aga, et pädev asutus ei saa olla asutus, kuhu laps kavatsetakse paigutada.

70 Selle kohta olgu märgitud, et vastavalt määruse artikli 56 lõikele 1 on konsulteerimine taotluse saanud riigi keskasutuse või muu selles liikmesriigis pädeva asutusega kohustuslik, kui selles riigis on lapse hooldeasutusse või kasuperekonda paigutamise juhtudel nõutav ametivõimude sekkumine. Kui sellist sekkumist ei ole ette nähtud, on vastavalt määruse artikli 56 lõikele 4 kohustuslik vaid teatamine taotluse saanud riigi keskasutusele või muule pädevale asutusele.

71 Antud juhul on Ühendkuningriik teatanud, et põhikohtuasjas kõne all oleva hooldeasutusse paigutamisega sarnasel riigisisesel lapse hooldeasutusse paigutamisel on ametivõimude sekkumine nõutav.

72 Määruse artikli 56 lõike 2 kohaselt võib teha otsuse paigutada laps teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse ainult juhul, kui taotluse saanud riigi „pädev asutus" on paigutamisega nõustunud.

73 Määruse artikli 56 lõikes 1 kasutatud sõnastusest „keskasutus või muu pädev asutus" nähtuvalt võib keskasutus olla pädev asutus. Määruse artikli 56 lõikes 2 esinev mõiste „pädev asutus" hõlmab järelikult nii „keskasutuse" kui ka „muu pädeva asutuse" sama artikli lõike 1 tähenduses. Sellest järeldub, et määruse artikkel 56 lubab selles valdkonnas seada sisse detsentraliseeritud süsteemi, kus on mitu pädevat asutust.

74 Määruse artiklit 56 tuleb tõlgendada koostoimes määruse artiklitega 53–55.

75 Määruse artikkel 53 näeb ette, et iga liikmesriik määrab keskasutuse, mis „aita[b] kaasa […] määruse kohaldamisele", ja määrab kindlaks asutuse geograafilise või funktsionaalse pädevuse. Artikkel 54 näeb ette keskasutuste üldised ülesanded ning sätestab, et need võtavad meetmeid määruse kohaldamise parendamiseks.

76 Määruse artikkel 55 sätestab, et keskasutused teevad teise liikmesriigi keskasutuse või vanemliku vastutuse kandja taotluse põhjal konkreetsetel juhtudel koostööd määruse eesmärkide saavutamiseks. Sama artikli punkti d kohaselt võtavad nad otseselt või ametivõimude või muude organite kaudu tegutsedes kõik sobivad meetmed, et anda teavet ja abi, mida kohtud vajavad artikli 56 kohaldamiseks.

77 Väljaspool määruse artiklites 53–56 sätestatud kohustusi on liikmesriikidel nõusoleku mehhanismi osas kaalutlusõigus.

78 Määruse artikli 56 lõige 3 näeb nimelt sõnaselgelt ette, et nõusoleku saamise korda reguleerib taotluse saanud liikmesriigi siseriiklik õigus.

79 Kuid nagu eelkõige A. C. ja komisjon rõhutasid, peab taotluse saanud riik tagama selle, et tema siseriiklikud õigusaktid ei nurjaks määruse eesmärkide saavutamist ega selle kasulikku mõju.

80 Määruse artikli 56 lõike 2 eesmärk on esiteks võimaldada taotluse saanud riigi pädevatel asutustel anda nõusolek lapse vastuvõtmiseks või see andmata jätta ning teiseks taotleva riigi kohtutel veenduda enne lapse hooldeasutusse paigutamise otsustamist selles, et taotluse saanud riigis on võetud meetmeid lapse paigutamiseks hooldeasutusse selles riigis.

81 Määruse artikli 56 lõike 2 sõnastusest nähtuvalt peab taotluse saanud riigi pädev asutus olema andnud nõusoleku paigutamiseks enne seda, kui taotleva riigi kohus teeb paigutamise kohta otsuse. Nõusoleku saamise kohustuslikkust rõhutab see, et vastavalt määruse artikli 23 punktile g ei tunnustata vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust, kui ei ole järgitud artiklis 56 sätestatud menetlust.

82 Liikmesriikidel tuleb seega kehtestada artiklis 56 ette nähtud nõusoleku andmiseks selged reeglid ja menetlused, et tagada õiguskindlus ja kiirus. Muu hulgas peavad menetlused võimaldama paigutamist kaaluval kohtul teha hõlpsasti kindlaks pädev asutus ja pädeval asutusel kiiresti anda oma nõusolek või see andmata jätta.

83 Sellega seoses tuleb rõhutada keskasutuste tähtsat rolli määruse artikli 55 alusel. Määruse eesmärkide saavutamiseks on oluline, et keskasutused teeksid teise liikmesriigi keskasutuse või vanemliku vastutuse kandja taotlusel koostööd eelkõige selle tagamiseks, et taotleva liikmesriigi kohtutel oleks määruse artikli 56 kohaldamiseks täpne ja selge teave.

84 Mis puudutab küsimust, kuidas tõlgendada mõistet „liikmesriigi pädev asutus”, kes saab anda nõusoleku teise liikmesriigi kohtu tehtud paigutamisotsuse kohta, siis olgu märgitud, et üldjuhul tähistab termin „asutus” avalik-õiguslikku asutust.

85 Sellise tõlgendusega on nõus kõik pooled ja märkusi esitanud valitsused.

86 Pealegi tuleneb selline tõlgendus määruse artikli 56 sõnastusest. Mõnes määruse keeleversioonis on märgitud, et nõutakse riigiasutuse nõusolekut. Teistes keeleversioonides on kasutatud termineid, mis viitavad sellele, et nõusoleku andmise eest vastutav üksus on riiklik. Lisaks on määruse artikli 56 lõikes 1 mainitud „ametivõime”, kelle sekkumine on nõutav liikmesriigisisestel lapse hooldeasutusse või kasuperekonda paigutamise juhtudel.

87 Arvesse tuleb aga võtta liikmesriikide erinevaid kontseptsioone selle kohta, mis on avalik-õiguslik, kuna määruse artikli 56 lõige 3 viitab nõusoleku korra reguleerimise osas taotluse saanud liikmesriigi siseriiklikule õigusele.

88 Igal juhul olgu märgitud, et lapsi tasu eest hooldusele võtva asutuse nõusolek üksi ei saa olla pädeva asutuse nõusolek määruse artikli 56 lõike 2 mõttes. Nimelt on lapse hooldeasutusse paigutamise sobivuse sõltumatu hindamine oluline meede lapse kaitsmiseks, eriti kui hooldeasutusse paigutamisega kaasneb vabaduse võtmine. Asutus, kes saab paigutamisest kasu, ei ole sellisel positsioonil, et anda selle kohta sõltumatut hinnangut.

89 Arvestades põhikohtuasja konkreetseid asjaolusid, mida on kirjeldatud käesoleva otsuse punktides 38–40, ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus kindel, kas olukorras, kus hooldeasutusse paigutamist arutanud kohtunik on lähtunud eeldatavast nõusolekust, kuid ei ole suutnud kindlaks teha, kas selle on andnud pädev asutus, on õigusvastasuse kõrvaldamine võimalik ka siis, kui laps on tema enda huvides juba hooldeasutusse paigutatud.

90 Kohtuistungil toonitati, et lapse huvides on soovitatav sellist õigusvastasuse tagantjärele kõrvaldamist lubada, kui tehakse kindlaks, et on astutud samme nõusoleku saamiseks, kuid hooldeasutusse paigutamise otsustanud kohtunik ei ole kindel, kas määruse artiklis 56 ette nähtud nõusoleku on õiguspäraselt andnud taotluse saanud riigi pädev asutus. Sellisel juhul oleks tegemist vaid mõne menetlusliku aspekti korrigeerimisega.

91 Komisjon viitas olukorrale, kus hooldeasutusse paigutamise otsustanud kohtunik on uskunud, et ta on määruse artikli 56 kohase nõusoleku saanud, kuid on arusaamatuse tõttu teinud otsuse, mis väljub taotluse saanud riigi pädeva asutuse antud nõusoleku piiridest. Niisugusel juhul ei näe komisjon takistusi sellele, kui tõlgendada määrust nii, et täitemenetluse käigus peatab asja arutav kohtunik menetluse ja siis on võimalik hankida määruse artikli 56 kohane nõusolek.

92 Sellega seoses on oluline, et kui taotleva riigi kohtunik on otsustanud hooldeasutusse paigutamise, lähtudes eeldatavast pädeva asutuse nõusolekust, kuid määruse artikli 56 kohast nõusolekumenetlust puudutav teave annab alust kahelda, kas selle artikli nõudeid on täies ulatuses järgitud, oleks sel kohtunikul võimalik olukorda tagantjärele korrigeerida, et olla kindel selles, et nõusolek on õiguspäraselt antud.

93 Seevastu kui asjassepuutuvad keskasutused ei ole omavahel üldse konsulteerinud või kui taotluse saanud riigi pädeva asutuse nõusolek täielikult puudub, tuleb nõusoleku saamise menetlus uuesti algatada ja taotleva riigi kohtunik peab tegema uue hooldeasutusse paigutamise otsuse pärast seda, kui ta on teinud kindlaks, et nõusolek on antud õiguspäraselt.

94 Olgu lisatud, et põhikohtuasjas täpsustas Ühendkuningriigi valitsus kohtuistungil, et vastupidi eelotsusetaotluses märgitule ei ole antud juhul kõne all olev asutus eraõiguslik asutus, vaid allub kohalikule omavalitsusele, nii et määruse artiklis 56 ette nähtud nõusolek on antud õiguspäraselt.

95 Seega tuleb teisele esitatud küsimusele vastata, et määruse artikli 56 lõikes 2 ette nähtud nõusoleku peab enne lapse hooldeasutusse paigutamise otsuse tegemist andma pädev avalik-õiguslik asutus. Ei piisa sellest, kui nõusoleku annab asutus, kuhu laps paigutada tuleb. Niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas, kus hooldeasutusse paigutamise otsuse teinud liikmesriigi kohus ei ole kindel selles, kas taotluse saanud liikmesriigis on nõusolek antud õiguspäraselt, kuna selles riigis pädevat asutust ei olnud võimalik kindlaks teha, on võimalik õigusvastasus kõrvaldada, et tagada määruse artiklis 56 ette nähtud nõusoleku nõude täies ulatuses järgimine.

Kolmas ja neljas küsimus

96 Kolmanda ja neljanda küsimusega, mida tuleb koos analüüsida, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liikmesriigi kohtu otsus lapse sundkorras paigutamiseks teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse asutusse peab enne selle otsuse täitmist taotluse saanud liikmesriigis olema selles riigis tunnustatud ja täidetavaks tunnistatud. Veel soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas niisugusel paigutamisotsusel on taotluse saanud liikmesriigis õiguslikud tagajärjed enne selle täidetavaks tunnistamist selles riigis.

97 Vastuseks Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 24 teise lõigu ja kodukorra artikli 54a alusel esitatud Euroopa Kohtu küsimustele märkis Ühendkuningriigi valitsus, et 2. detsembri 2011. aasta otsus registreeriti ja tunnistati täidetavaks Ühendkuningriigis High Court of Justice (England & Wales), Family Division, Principal Registry (Ühendkuningriik) 8. märtsi 2012. aasta otsusega.

98 HSE, S. C., A. C., Iirimaa ning Saksamaa valitsus väidavad, et määruse artikkel 21 sätestab eelduse, et liikmesriigi kohtute otsuseid tunnustatakse kõigis liikmesriikides. Seega kui liikmesriigi kohus on otsustanud alaealise lapse paigutada kindlaksmääratud ajaks teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse ja on saanud selle riigi nõusoleku vastavalt määruse artiklile 56, ei ole selle otsuse täidetavaks tunnistamise avalduse esitamine vajalik selleks, et otsusel oleks taotluse saanud liikmesriigis õiguslikud tagajärjed, kaasa arvatud niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas.

99 Ühendkuningriigi valitsus ja komisjon on seevastu seisukohal, et niisugusel otsusel puuduvad tagajärjed, kui taotluse saanud liikmesriigi kohus ei ole seda täidetavaks tunnistanud.

Tunnustamine

100 Määruse artikli 21 kohaselt tunnustatakse ühes liikmesriigis tehtud kohtuotsust teistes liikmesriikides ühegi erimenetluse järgimist nõudmata.

101 Määruse põhjendusest 2 nähtuvalt on kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõte tõelise õigusruumi loomise nurgakivi (15. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-256/09: Purrucker, EKL 2010, lk I-7353, punkt 70).

102 Vastavalt määruse põhjendusele 21 peaks see tunnustamine põhinema vastastikuse usalduse põhimõttel.

103 Just vastastikune usaldus võimaldas kehtestada kohtualluvuse kindlaksmääramise kohustusliku korra, mida kõik määruse kohaldamisalas tegutsevad kohtud peavad järgima, ning sellele vastava liikmesriikide kohustuse loobuda kohaldamast välisriikide kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist käsitlevaid siseriiklikke eeskirju ning kohaldada selle asemel vanemliku vastutuse valdkonnas tehtud otsuste tunnustamise ja täitmise lihtsustatud korda (vt eespool viidatud kohtuotsus Purrucker, punkt 72). Nagu on täpsustatud määruse artiklis 24, ei või teiste liikmesriikide kohtud kontrollida esimese kohtu hinnangut oma pädevuse kohta. Lisaks sätestab määruse artikkel 26, et mitte mingil juhul ei või kontrollida kohtuotsuse sisu.

104 Määruse artiklis 23 on vanemlikku vastutust käsitlevate kohtuotsuste mittetunnustamise põhjused ammendavalt loetletud. Artikli 23 punkti g kohaselt ei tunnustata vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust, kui ei ole järgitud artiklis 56 sätestatud menetlust.

105 Liikmesriigi kohtu otsust paigutada laps teise liikmesriigi hooldeasutusse tunnustatakse selles teises riigis, juhul kui ja seni, kuni selles teises riigis ei ole tehtud mittetunnustamise otsust.

106 Toimikust ei nähtu, et ükski huvitatud isik oleks määruse artikli 21 lõike 3 kohaselt taotlenud, et hooldeasutusse paigutamise otsust ei tunnustataks.

Täidetavaks tunnistamise vajalikkus

107 Määruse artikli 28 lõikes 1 on sätestatud, et „[l]apse suhtes vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust, mis on tehtud liikmesriigis ja on selles liikmesriigis täitmisele pööratav ning kätte antud, täidetakse teises liikmesriigis siis, kui see on huvitatud poole taotlusel kuulutatud seal täitmisele pööratavaks”.

108 Määruse artikli 28 lõike 2 kohaselt asendab Ühendkuningriigis täidetavaks tunnistamist registreerimine täitmiseks Inglismaal ja Walesis, Šotimaal või Põhja-Iirimaal vastavalt sellele, kus otsus täita tuleb.

109 S. C. väidab, et määrus üldiselt ei nõua, et lapse vastu suunatud sunnimeede tuleks täidetavaks tunnistada. Niisugust täidetavaks tunnistamist nõutakse üksnes otsuse sundtäitmiseks täiskasvanute suhtes. Põhikohtuasjas on nii S. C. eestkostja kui ka tema ema, kes on menetlusosaline, teatanud oma

nõusolekust hooldeasutusse paigutamisega. Kohtuistungil võttis Saksamaa valitsus samasuguse seisukoha ja väitis, et täitmise mõiste ei hõlma meetmeid, mis peavad tagama vastu lapse tahtmist tehtud otsuse elluviimise.

110 Sellega seoses olgu meenutatud, et lapse kinnisesse asutusse paigutamise otsus kuulub vanemliku vastutuse teostamist käsitlevate kohtuotsuste hulka. Põhikohtuasjas ei ole laps nõus kohtuotsusega, mis näeb ette tema paigutamise niisugusesse asutusse, kuna talt võeti tema tahte vastaselt vabadus. Eelotsusetaotluse esitanud kohus toonitab veel, et kui S. C. peaks põgenema kinnisest asutusest, kuhu ta paigutatakse, on vaja Ühendkuningriigi ametivõimude abi, et tuua laps tema enda kaitsmiseks sundkorras sellesse asutusse tagasi.

111 Kinnisesse asutusse paigutamise otsus puudutab põhiõigust isikuvabadusele, mis on harta artikli 6 kohaselt „igaühel", järelikult ka „alaealisel".

112 Olgu lisatud, et olukorras, kus vanemlikku vastutust teostavad isikud on nõustunud lapse kinnisesse asutusse paigutamisega, võib asjaolude muutudes nende isikute positsioon muutuda.

113 Sellest järeldub, et määruses sätestatud süsteemi tõrgeteta toimimise tagamiseks eeldab lapse teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse asutusse paigutamist ette nägeva liikmesriigi kohtu otsuse sundkorras täitmine lapse suhtes seda, et otsus oleks selles teises liikmesriigis täidetavaks tunnistatud.

114 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ja HSE, S. C., Iirimaa ning Saksamaa valitsus on põhikohtuasjas esinevat erilist kiireloomulisust silmas pidades siiski väljendanud muret seoses täitemenetlusest tuleneva ajakaotusega. Inglismaale paigutamist kaaluti üksnes seepärast, et Iirimaal puudusid sobivad paigutamisvõimalused, ning lapse kehavigastuste akuutse ohu tõttu ei saanud seda enam edasi lükata.

115 Nende argumendid põhinevad peaasjalikult ideel, et teises liikmesriigis tehtud paigutamisotsuse täitmist ei saa kiireloomulisuse tõttu ja lapse huvidest lähtuvalt seada liikmesriigis sõltuvusse sellest, et taotluse saanud riik tunnistaks taotlevas riigis tehtud paigutamisotsuse täidetavaks. Täidetavaks tunnistamise nõue ohustaks piiriülese hooldeasutusse paigutamise tõhusust.

116 Olgu meenutatud, et kiiruse huvides on liidu seadusandja määruse III peatüki 4. jaos sõnaselgelt loobunud täidetavaks tunnistamise nõudest kaht liiki otsuste puhul: teatud otsused suhtlusõiguse kohta ja teatud otsused lapse tagasitoomise kohta. Teatud ulatuses asendab täidetavaks tunnistamist otsuse teinud kohtu tõend, mis tuleb sellistel juhtudel lisada ühte või teise liiki kuuluvale kohtuotsusele.

117 Sellest järeldub, et otsuse teinud liikmesriigis määruse artikli 42 lõikes 1 ette nähtud tõendi väljastamist tunnustatakse teises liikmesriigis ning see on seal automaatselt täidetav, ilma et oleks võimalik vastu vaielda selle tunnustamisele (22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-491/10 PPU: Aguirre Zarraga, EKL 2010, lk I-14247, punkt 48).

118 Määrusest nähtuvalt võib vaid neid sõnaselgelt mainitud kahte liiki otsuseid pöörata liikmesriigis teatud tingimustel täitmisele ilma selleta, et neid oleks seal täidetavaks tunnistatud. Järelikult tuleb muude vanemlikku vastutust käsitlevate otsuste puhul, mis eeldavad täitmist teises liikmesriigis, läbida täidetavaks tunnistamise menetlus.

119 Erilise kiireloomulisusega seonduvad asjaolud ei võimalda järelikult iseenesest seda, et teises liikmesriigis saaks teha täitetoiminguid niisuguse kinnisesse asutusse paigutamise otsuse alusel, mida ei ole veel täidetavaks tunnistatud.

120 Määruse artikli 56 lõikes 2 sätestatud nõusoleku menetlus ei saa asendada täidetavaks tunnistamist. Nimelt on kummalgi menetlusel erinev eesmärk. Selle sätte tähenduses nõusoleku eesmärk on kõrvaldada piiriülese paigutamise takistused, kuid täidetavaks tunnistamise eesmärk on võimaldada kinnisesse asutusse paigutamise otsuse täitmist. Pealegi ei nõua määruse artikkel 56 kohtu sekkumist, pädev asutus võib olla haldusorgan.

121 Arvestamata muudatusi, mida liidu seadusandja võib vajadusel otsustada määruses teha, et lahendada probleeme, millele paljud kohtuistungil märkusi esitanud viitasid ja mis on seotud täitemenetluse läbimisest tingitud ajakaoga, on määruse kasuliku mõju ja korraliku toimimise tagamiseks vaja veel analüüsida, milliseid võimalusi pakub määrus toimiva lahenduse leidmiseks juhul, kui piiriülene paigutamine peab toimuma väga kiiresti.

122 Selle kohta nähtub määruse artikli 31 lõikest 1, et kohus, kellele esitatakse täidetavaks tunnistamise taotlus, teeb oma otsuse viivitamata, ilma et isikul, kelle suhtes täitmist taotletakse, või lapsel oleks menetluste selles etapis õigust teha taotluse kohta mingeid esildisi. Taotluse võib tagasi lükata vaid mõnel artiklites 22–24 nimetatud mittetunnustamise põhjustest. Mitte mingil juhul ei või kontrollida kohtuotsuse sisu.

123 Määruse artikkel 33 sätestab, et kumbki pool võib täidetavaks tunnistamise taotluse kohta tehtud otsuse ühe kuu jooksul alates selle teatavaks tegemisest edasi kaevata. Kui selle poole alaline elukoht, kelle suhtes täitmist taotletakse, on muus liikmesriigis kui see, kus on tehtud kohtuotsuse täidetavaks tunnistamise otsus, on kaebuse esitamise tähtaeg kaks kuud alates kuupäevast, mil otsus teatavaks tehti. Määruse artikkel 34 sätestab, et kaebuse kohta tehtud otsust võib vaidlustada ainult menetlusega, mis on kantud nimekirja, mille iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt määruse artiklile 68.

124 Kohtuistungil rõhutati, et määruse artiklites 33 ja 34 ette nähtud menetlused võivad kesta kaua ja seeläbi nurjata määruse tõhususe ja kasuliku mõju.

125 Vältimaks seda, et täidetavaks tunnistamise otsuse peale esitatud kaebuse peatav toime takistab järgimast määruse artiklis 31 sätestatud viivitamata otsustamise nõuet, on vaja – nagu märkis kohtujurist oma seisukohas ja nagu soovitas komisjon kohtuistungil – tõlgendada määrust nii, et hooldeasutusse paigutamise otsus muutub täidetavaks hetkest, mil taotluse saanud riigi kohus tunnistab selle otsuse täidetavaks vastavalt artiklile 31.

126 Niisugune tõlgendus ei ole määruse sõnastusega vastuolus. Nimelt sätestab määruse artikli 28 lõige 1, et liikmesriigis tehtud vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust täidetakse teises liikmesriigis siis, kui see on huvitatud poole taotlusel tunnistatud seal täidetavaks.

127 Määruse tõlgendamisel ja kohaldamisel tuleb harta artiklit 24 silmas pidades lähtuda lapse huvidest. Lapse huvides võib eriti kiireloomulistel piiriülese paigutamise juhtudel olla vajalik lubada kohtuotsuse täidetavaks tunnistamise menetluse ajaks paindlikku lahendust, kui niisuguse lahenduse puudumisel ohustaks aja möödumine piiriülese paigutamise otsuse eesmärkide saavutamist.

128 Euroopa Kohus on otsustanud, et erinevalt täidetavaks tunnistamise taotlusi puudutavast määruse artiklites 33–35 sätestatud menetlusest võib otsuse teinud kohus tunnistada määruse III peatüki 4. jao (suhtlusõigus ja lapse tagasitoomine) alusel tehtud kohtuotsuse täidetavaks sõltumata kaebevõimalustest kohtuotsuse teinud liikmesriigis või kohtuotsuse täitmise liikmesriigis (11. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-195/08 PPU: Rinau, EKL 2008, lk I-5271, punkt 84).

129 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et määruselt kasuliku mõju võtmise vältimiseks peab taotluse saanud liikmesriigi kohus tegema täidetavaks tunnistamise taotluse kohta otsuse väga kiiresti ning taotluse saanud riigi kohtu sellise otsuse peale esitatud kaebusel ei või olla peatavat toimet.

130 Määruse artikli 20 lõige 1 näeb ette, et teatud tingimustel võivad lapse viibimiskoha liikmesriigi kohtud võtta selliseid ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmed, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusaktidega, isegi kui määruse alusel on asja sisulise arutamise pädevus mõne teise liikmesriigi kohtul. Kuna tegemist on erandiga määruses ettenähtud kohtualluvuse süsteemist, tuleb seda sätet tõlgendada kitsalt (23. detsembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-403/09 PPU: Detiček, EKL 2009, lk I-12193, punkt 38).

131 Neid meetmeid võib kohaldada laste suhtes, kelle alaline elukoht on ühes liikmesriigis, kuid kes viibivad ajutiselt või juhuslikult teises liikmesriigis ja on olukorras, mis tõsiselt kahjustab nende heaolu, sealhulgas nende tervist või arengut, ning õigustab viivitamatut kaitsemeetmete võtmist. Nimetatud meetmete ajutine laad tuleneb asjaolust, et määruse artikli 20 lõike 2 kohaselt neid meetmeid enam ei kohaldata, kui liikmesriigi kohus, kelle pädevuses on asja sisuline arutamine, on võtnud meetmed, mida ta sobivaks peab (eespool viidatud kohtuotsus A, punkt 48).

132 Põhikohtuasjas otsustas High Court of Justice (England and Wales), Family Division võtta HSE taotlusel määruse artikli 20 alusel ajutisi ja kaitsemeetmeid, mida on vaja selleks, et paigutada S. C. tema enda kaitsmiseks hooldeasutusse kuni 2. detsembri 2011. aasta otsuse täidetavaks tunnistamise menetluse lõppemiseni.

133 Kolmandale ja neljandale esitatud küsimusele tuleb vastata, et määrust tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtu otsus lapse sundkorras paigutamiseks teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse asutusse peab enne selle otsuse täitmist taotluse saanud liikmesriigis olema selles riigis täidetavaks tunnistatud. Määruselt kasuliku mõju võtmise vältimiseks peab taotluse saanud liikmesriigi kohus tegema täidetavaks tunnistamise taotluse kohta otsuse väga kiiresti ning taotluse saanud riigi kohtu sellise otsuse peale esitatud kaebusel ei või olla peatavat toimet.

Viies ja kuues küsimus

134 Viienda ja kuuenda küsimusega, mida tuleb koos analüüsida, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas juhul, kui liikmesriigi kohus, kes on teinud määruse artikli 56 alusel otsuse paigutada laps teatud ajaks teise liikmesriigi hooldeasutusse, teeb lapse asutuses hoidmise pikendamiseks uue otsuse, on iga kord nõutav määruse artikli 56 lõikes 2 ette nähtud pädeva asutuse nõusolek ning määruse artikli 28 kohane täidetavaks tunnistamine.

135 Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib määrata esialgse õiguskaitse korras hooldeasutusse paigutamise võimalikult lühikeseks ajaks ja vajadusel seda pikendada samamoodi lühikesteks ajavahemikeks, ei pea ta võimalikuks nõuda igakordsel pikendamisel kohtuotsuste tunnustamise ja täidetavaks tunnistamise menetluse läbimist.

136 HSE, S. C. ja Iirimaa on seisukohal, et isegi kui eeldada määruse artikli 28 kohaldamise vajalikkust niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas, ei ole iga otsuse puhul, millega pikendatakse lapse asutuses hoidmise kestust, vaja saada uut paigutamisotsuse täidetavaks tunnistamise otsust, kuna esmase paigutamisotsuse täidetavaks tunnistamine laieneb ka paigutamisotsuse pikendamisele või uuendamisele.

137 Saksamaa valitsus, Ühendkuningriigi valitsus ja komisjon väidavad seevastu, et iga otsus, millega pikendatakse esmast paigutamisotsust, vajab taotluse saanud riigi pädeva asutuse nõusolekut – välja arvatud kui pädeva asutuse antud esimene nõusolek on sõnastatud nii, et see hõlmab ka võimaliku pikendamise – ning igal juhul ka täidetavaks tunnistamist taotluse saanud liikmesriigis, otsekui oleks tegemist uue otsusega.

138 Sellega seoses olgu meenutatud, et käesoleva otsuse punktist 81 nähtuvalt võib liikmesriigi kohus teha lapse teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse paigutamise otsuse üksnes siis, kui taotluse saanud riigi pädev asutus on paigutamise eelnevalt heaks kiitnud. Sellest järeldub, et kui taotluse saanud liikmesriigi pädev asutus on nõustunud pädeva kohtu otsusega paigutada laps hooldeasutusse piiratud ajaks, ei saa seda paigutamisotsust pikendada ilma pädeva asutuse uue nõusolekuta.

139 Kui hooldeasutusse paigutamine on nähtud ette väga lühikeseks ajaks nagu põhikohtuasjas, ei saa ettenähtud paigutamisaja lõppemise järel olla sel nõusolekul mingit toimet, kui ei ole lubatud selle paigutamisaja võimalikku pikendamist.

140 Järelikult võiks lapse teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse asutusse paigutamist kaaluv liikmesriigi kohus, järgides sellise paigutamise eesmärki – võimaldada kinnipidamist piiratud aja jooksul ja kontrollida lühikeste ajavahemike järel, kas kinnipidamist tuleks jätkata või mitte –, taotleda nõusolekut piisavalt pikaks ajaks, et vältida tülikat korduvate lühiajaliste nõusolekute taotlemist, ilma et see piiraks kõnesoleva kohtu õigust lapse huvides lühendada nõusolekuga hõlmatud ajal lapse hooldeasutuses viibimise kestust.

141 Seoses täitemenetlusega olgu märgitud, et kui liikmesriigi kohtu otsus paigutada laps teises liikmesriigis asuvasse hooldeasutusse on tunnistatud täidetavaks, võib täidetavaks tunnistamise otsuse alusel teha täitetoiminguid vaid selle otsusega määratud piirides.

142 Selle kohta on Euroopa Kohus seoses nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) otsustanud, et ei leidu ühtki põhjust, millest lähtuvalt tuleks kohtuotsusele selle täitmise raames omistada õigusjõud, mida sel kohtuotsuse tegemise liikmesriigis ei ole, või mõju, mida ei oleks sama laadi kohtuotsusel, kui see oleks tehtud juba algselt liikmesriigis, kus selle täitmist taotletakse (28. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-420/07: Apostolides, EKL 2009, lk I-3571, punkt 66, ja 13. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-139/10: Prism Investments, EKL 2011, lk I-9511, punkt 38).

143 Kui paigutamisotsuses on märgitud, et hooldeasutusse paigutatakse vaid teatud ajaks, siis ei saa see otsus isegi selle täidetavaks tunnistamise korral olla aluseks sundkorras hooldeasutusse paigutamisele otsuses märgitust pikemaks ajaks.

144 Järelikult eeldab iga uus paigutamisotsus uut täidetavaks tunnistamist.

145 Vajadusel võib hooldeasutusse paigutamise otsustanud kohus siiski sarnaselt käesoleva otsuse punktis 140 kirjeldatud võimalusega kaaluda piisavaks ajaks paigutamise otsustamist, et vältida tülikat korduvate lühiajaliste nõusolekute taotlemist ja kontrollida lühikeste ajavahemike järel, kas täidetavaks tunnistamise otsusega hõlmatud ajavahemikul tuleks paigutamisotsust muuta.

146 Seega tuleb viiendale ja kuuendale esitatud küsimusele vastata, et kui määruse artikli 56 lõike 2 kohane nõusolek hooldeasutusse paigutamiseks on antud kindlaksmääratud ajaks, siis ei kehti see nõusolek otsuste suhtes, millega paigutamise kestust pikendatakse. Sellisel juhul tuleb taotleda uut nõusolekut. Liikmesriigis tehtud paigutamisotsust, mis on teises liikmesriigis täidetavaks tunnistatud, saab selles teises liikmesriigis täita üksnes paigutamisotsuses märgitud ajavahemikul.

Kohtukulud

147 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Liikmesriigi kohtuotsus, mis näeb ette lapse paigutamise teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse ravi- ja kasvatusasutusse, millega kaasneb kindlaksmääratud aja jooksul lapselt tema enda kaitseks vabaduse võtmine, kuulub nõukogu 27. novembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 2201/2003 – mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 – esemelisse kohaldamisalasse.**

2. Määruse nr 2201/2003 artikli 56 lõikes 2 ette nähtud nõusoleku peab enne lapse hooldeasutusse paigutamise otsuse tegemist andma pädev avalik-õiguslik asutus. Ei piisa sellest, kui nõusoleku annab asutus, kuhu laps paigutada tuleb. Niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas, kus hooldeasutusse paigutamise otsuse teinud liikmesriigi kohus ei ole kindel selles, kas taotluse saanud liikmesriigis on nõusolek antud õiguspäraselt, kuna selles riigis pädevat asutust ei olnud võimalik kindlaks teha, on võimalik õigusvastasus kõrvaldada, et tagada määruse nr 2201/2003 artiklis 56 ette nähtud nõusoleku nõude täies ulatuses järgimine.

3. Määrust nr 2201/2003 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtu otsus lapse sundkorras paigutamiseks teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse asutusse peab enne selle otsuse täitmist taotluse saanud liikmesriigis olema selles riigis täidetavaks tunnistatud. Määruselt kasuliku mõju võtmise vältimiseks peab taotluse saanud liikmesriigi kohus tegema täidetavaks tunnistamise taotluse kohta otsuse väga kiiresti ning taotluse saanud riigi kohtu sellise otsuse peale esitatud kaebusel ei või olla peatavat toimet.

4. Kui määruse nr 2201/2003 artikli 56 lõike 2 kohane nõusolek hooldeasutusse paigutamiseks on antud kindlaksmääratud ajaks, siis ei kehti see nõusolek otsuste suhtes, millega paigutamise kestust pikendatakse. Sellisel juhul tuleb taotleda uut nõusolekut. Liikmesriigis tehtud paigutamisotsust, mis on teises liikmesriigis täidetavaks tunnistatud, saab selles teises liikmesriigis täita üksnes paigutamisotsuses märgitud ajavahemikul.

Allkirjad